

Source: Muzikologija
Musicology

Location: Serbia

Author(s): Biljana Milanović

Title: Интернационални музиколошки симпозијум „Ђерђе Енеску“, Букурешт, 9–10. септембар 2005
International Musicological Conference “George Enescu”, Bucharest, 9–10. September 2005

Issue: 6/2006

Citation style: Biljana Milanović. "Интернационални музиколошки симпозијум „Ђерђе Енеску“, Букурешт, 9–10. септембар 2005". Muzikologija 6:442-446.
<https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1231953>

позиционом стилу Марија Когоја), Детлефа Гојовија /Gojowy/ из Келна (о Приможу Рамовшу) и Нила О'Лофлина (O'Loughlin) из Енглеске (о односу између речи и музике у композицијама Лојзета Лебича). Сliku словеначке новије музике допунили су Клаус Деге (Döge) из Гаутинга радом о симфонијској поеми у Словенији у XX веку, Едо Шкуљ из Љубљане представљањем словеначке црквене музике настале између два светска рата, и Лујза Антони (Antoni) из Трста прегледом деловања словеначких жена композитора. У општу концепцију скупа уклопили су се и радови Ине Барсове из Москве, која је говорила о Малеровом боравку у Љубљани, и Луиђија Вердија (Verdi) из Болоње, који је указао на неке аспекте истарске музике. Само два прилога нису била посвећена теми скупа, али нису зато била мање интересантна. Инспирирана су стваралаштвом истог композитора: Петер Реверс (Revers) из Салцбурга је говорио о младалачким песмама Хуга Волфа, а Петер Андрашке /Andraschke/ из Фрајбурга о Волфовој песми *Еолска харфа*.

На крају симпозијума је приређен округли сто о ансамблу *Pro musica viva*, који је водио Матјаж Барбо, а посетиоци су имали прилике и да виде филм о овој групи композитора која је била активна током шездесетих и седамдесетих година прошлог века, као и изложбу са истом темом чији су аутори били Леон Стефанија и Јернеј Вајс.

Успешном раду скупа допринело је обезбеђење симултаног превођења са словеначког на немачки и обратно. Као што је и до сада била пракса, биће објављен зборник радова прочитаних на симпозијуму.

Мелита Милин

061.3(497.4):78.072

78.03(497.4)

ИНТЕРНАЦИОНАЛНИ МУЗИКОЛОШКИ СИМПОЗИЈУМ „ЂЕРЂЕ ЕНЕСКУ“

(Simpozionul internațional de muzicologie
“George Enescu”)

Букурешт, 9–10. септембар 2005.

Бијенални међународни музиколошки скуп посвећен највећем румунском композитору традиционално је и ове године одржан као пратећи део Интернационалног фестивала ЂЕРЂЕ ЕНЕСКУ (Festivalul Internațional GEORGE ENESCU, Ediția a XVII-a 4–20 septembrie 2005), а у изузетно доброј организацији неколико угледних инсти-

туција (Uniunea Compozitorilor și Mizicologilor din Romania; Academia Română; Universitatea Națională de Musică București; Societatea Română de Radiodifuziune).

Због свечано интонираног повода, којим су и скуп и целокупни фестивал обележили педесетогодишњицу композиторове смрти, али и у жељи да се окупи што већи број различитих музиколога из земље и иностранства, симпозијум је понудио широку тематску концепцију, од естетичких и стилских димензија Енескуовог стваралаштва до бројних могућности његове контекстуализације кроз различите културне/уметничке/музичке праксе у националној и интернационалној перспективи.

У оквиру шест научних сесија представило се нешто више од четрдесет музиколога, музичких писаца и композитора из Румуније, Аустрије, Немачке, Француске, Русије, Сједињених Држава, Велике Британије, Белгије, Италије и Србије.

Неколико уводних предавања било је посвећено аспектима целокупног Енескуовог стваралаштва (Alexandru Leahu, Румунија, *Enescu's Poetry*; Aurel Stroe, Немачка, *Subjective Enescian Aesthetics*; Harry Hallbreich, Белгија, *La modernité secrète de George Enescu*). Сумирање и преиспитивање постојећих тумачења поетике, естетике и модернитета Енескуовог опуса допринело је успостављању опште слике о композитору, која се у различитим аспектима тематизовала и даље развијала у бројним појединачним презентацијама каснијих радних сесија. Два преостала текста уводног састанка, посвећена феномену повратка Енескуу након слабљења чврсте комунистичке пропаганде, представљала су такође својеврсну најаву других разматрања у контексту културне политике (Ștefan Zorzor, Немачка, *Retour à Enesco*; Cornel Țăranu, Румунија, *L'image actuelle de la création d'Enescu*).

Велики број радова на симпозијуму бавио се Енескуовим композиторским стваралаштвом, било засебним делима, жанровским целинама или одређеном проблематиком опуса. Размотрени су аспекти ауторове генијалности (Viorel Cosma, Румунија; Vasile Tomescu, Румунија), експресивност као премиса стилске посебности (Valentin Timaru, Румунија) и природа ритмичке комплексности Енескуових дела (Georgeta Băcioiu, Румунија), а посебан утисак оставила је семиотичка студија о музичком фолклору и његовој иконографији у појединим опусима композитора (Jörg Siepermann, Немачка). Истакнуте су вредности мало познатих дела за дувачке инструменте (Pierre-Yves Artaud, Француска). Жанр клавирске музике, о којем је више пута писано у постојећој литератури, сагледан је у оквирима целокупног ауторовог стваралаштва (Elena Zottoviceanu, Румунија). Чу-

вени Енескуов гудачки *Октет* Оп. 7 анализиран је у ширем контексту европске камерне музике на прелому два века (Francisc László, Румунија), а представљени су и рукописи сасвим непознатих скица на основу којих је реконструисана етапност креативног процеса у настанку *Сонате за клавир и виолину* Оп. 25 (Clemansa Firca, Румунија). Већи број радова о опери *Един* понудио је могућност различитих тематских и методолошких приступа централном остварењу Енескуовог опуса, од аналитичког дискурса у студијама о оркестарским бојама (Michaela Caranica-Fulea, Немачка), односу и метаморфози простора и музике у драматургији (Despina Petecel, Румунија), особеностима клавирског извода (Andrei Tănăsescu, Румунија), до постмодерног читања опере из угла теорије сексуалности (Marin Marian, Румунија) и културолошке анализе спектакуларног извођења овог сценског дела 2005. године у Италији (Dumitru Avakian, Румунија).

Стилско-традицијске мене Енескуовог опуса захватају широк простор романтичарског, импресионистичког, неокласицистичког и експресионистичког говора на линији латинско-германских упоришта и румунског музичког идентитета. Стога су поједини аутори имали потребу и прилику да свој дискурс усмере у правцу различитих националних и интернационалних контекстуализација. Успостављене су директне паралеле са појединим композиторима и њиховим делима (Lukas Haselböck, Аустрија, "...Dass jede Existenz ihr Abenteuer, ihr geheimes Drama umfasst": George Enescu, *Vox Maris und Claude Debussy, La Mer*; Martin Schimek, Аустрија, *Remarks on Stylistics and Music Dramaturgy at Schreker and Enescu*; Dan Voiculescu, Румунија, *A stylistic Parallel between Enescu and Toduță*), а међу радовима ове врсте нашла се и студија о релацији са румунском књижевношћу (Alina Stanciu, Румунија, *The Ethos of Memories in Enescu's and Creangă's Works*). Такође, Енеску је сагледан кроз проблематику такозваних националних школа, као и у паралели са српским композиторима (Rufina E. Leytes, Сједињене Државе, *The Stylistic Evolution of Enescu's Music within the Artistic Context of the 20th Century*; Биљана Милановић, Србија, *Analogies between the Works of George Enescu and Modern Serbian Composers. A Contribution to the Intercultural Studies of the Modern Musical Traditions of South-East Europe*). Излагачи су се бавили и посебним видовима Енескуовог присуства у румунској традицији. Тако је феномен омажа овом композитору схваћен не само кроз уметничке посвете појединих аутора већ и метафорички, кроз касније стваралачке рецепције Енескуове уметности, које су се распламсавале у другој половини XX века, а постоје и у постмодерним делима (Constantin Secară, Румунија). Слич-

но је сагледан и посебан однос млађих аутора према Енескуу исказан кроз брижљиво довршавање и оркестрирање појединих његових дела која су остала без финалне реализације (Laura Vasiliu, Румунија).

Низ излагача говорио је о присуству и пропагирању Енескуове музике у Румунији и у иностранству. Спроведена су детаљна истраживања медија, посебно радијских програма (Alain Paris, Француска, *Le Rôle de la radio dans la diffusion de la musique d'Enesco en France*; David Gallagher, Велика Британија, “*It is the thing closest to my heart: to save my work from destruction*”- *George Enescu and the BBC*; Eugen Wendel, Немачка, *The Presence of George Enescu at German Broadcasting Societies*; Olga Grigorescu, Румунија, *George Enescu in Romanian Broadcasting (1928–2005)/ Personalitatea lui George Enescu la Radio România*) али и штампе, концертних репертоара и других релевантних параметара (Helmut Loos, Немачка, *Das Deutsche Enescu-Bild*; Franz Metz, Немачка, *Hoch lebe Enescu! Der Komponist und Interpret George Enescu im Spiegel der deutschen Presse Rumäniens*; Ianca Staicovoci, Румунија, *Echoes of Enescu's Death in the American Press/ Moartea lui George Enescu reflectată în presa americană*). Иако је овај уметник за живота био међународно признат као интерпретатор, пре свега виолиниста, али и пијаниста и диригент, који је посебан реноме имао у Америци и у Паризу где је провео своје последње године (1946–1955), процес озбиљнијег упознавања његових значајних опуса почиње тек касније. Напори да се стваралаштво ревитализује путем објављивања и извођења дела, кроз организовање конкурса и фестивала чији је број у сталном порасту, допринели су јачању интересовања за Енескуа и ван граница Румуније. У поменутих радовима апсолвирана је важност постојања дугорочније програмске политике, али су наглашени и кључни напори појединаца. Тако је, на пример, за присуство Енескуове музике у Америци посебно заслужан Дејвид Вилијамс (David Williams) који је на скупу говорио о својим залагањима за румунског композитора.

Ђерђу Енескуу посвећено је неколико монографија, о њему је написан велики број музиколошких радова, али се и даље води рачуна о попуњавању базичних информација, што су потврдила и три рада о новопронађеној архивској грађи везаној за овог уметника у Сједињеним Државама (Tibor Szasz, Немачка), Италији (Ioana Ungureanu, Италија) и Румунији (Elena Bulai, Румунија). Међу преосталим излагањима два су била посвећена областима интерпретације. Представљена је сарадња између композитора и младог Липатија (Dinu Lipatti), касније великог пијанисте међународног реномеа (Grigore Bărgăuanu, Француска), а на основу написа у штампи о

Енескуовим виолинским реситалима у Лугоју размотрен је значај његових концерата у локалном културном контексту румунске провинције (Constantin Stan, Румунија). Један рад се односио и на подручје плодне виолинске педагогије Енескуа (Serge Blanc, Француска). Такође, било је речи о тумачењу композиторове личности и његовог персонализма на основу записа значајних румунских писаца (Grigore Constantinescu, Румунија), а прокоментарисани су и штампани радови са претходних интернационалних скупова посвећених Енескуу (Mihai Cosma, Румунија).

Различитост тематских и методолошких приступа, сумирање старих резултата и доношење нових података и закључака допринели су моделовању постојећих тумачења и померању граница знања о Енескуу, што говори о великом успеху скупа. Са жаљењем, међутим, истичем да због великог броја излагача и ограниченог времена програм није имао термине за дискусију. Ова једина негативна страна симпозијума делимично је превазиђена креативном разменом ставова у пријатељској комуникацији свих учесника. Изузетној атмосфери допринели су и бројни фестивалски концерти на којима смо, поред богатог репертоара и реномираних музичара, могли да чујемо велики број Енескуових дела и најновија остварења румунске музике. Посебан догађај представљала је најновија поставка опере *Един* у извођењу букурештанске опере. Ипак, најфасцинантније је деловала чињеница да се на репертоару великих светких уметника и ансамбала налазе и поједина, до недавно мало позната дела Енескуа. Тако је чувени баритон Ван Дам (José Van Dam), уз вокалну лирику Шумана (R. Schumann) и француских импресиониста певао Енескуове песме, а Израелска филхармонија са Зубином Мехтом (Z. Mehta) и румунским вокалним солистима извела је Енескуову опсежну симфонијску поему *Vox maris*. Дугорочно осмишљен и упоран труд такозваних малих народа са европске периферије да се изборе за своје место на интернационалној музичкој сцени није, чини се, нереалан, а румунска искуства могу у том погледу да нам послуже као добар пример.

Биљана Милановић

061.3(498)"George Enescu":78.01/.03(100)